

Terecht of niet?

□ A.H.Lamers

Zware straf voor tentamenfraude?

Tijdens een tentamen op een Hogeschool worden antwoorden uitgewisseld in een iMessage-groep (vergelijkbaar met een WhatsApp-groep). De examencommissie neemt de fraude serieus en legt een van de betrokken studenten een straf met grote gevolgen op: de student mag een heel jaar niet meer aan tentamens binnen de opleiding deelnemen.

De zaak

Tijdens een herkansing valt de telefoon van een student, student A, op de grond. Als de surveillanten de telefoon bekijken, ontdekken zij dat er via de telefoon antwoorden van het tentamen worden uitgewisseld binnen een iMessage-groep. Er worden foto's van het iMessage-gesprek gemaakt en het voorval wordt aan de examencommissie gemeld. De examencommissie stelt een onderzoek in naar de studenten wier namen op de foto van het iMessage-gesprek zichtbaar zijn.

De examencommissie verdenkt een tweede student, student B, ervan haar telefoon te hebben gebruikt tijdens het tentamen. Een derde student, student C, heeft zelf de herkansing niet gemaakt - zij had het tentamen al in een eerder stadium behaald - en wordt er alleen van verdacht deel te hebben genomen aan het iMessage-gesprek. Student B en student C zijn al eens gewaarschuwd omdat

hun antwoorden bij een ander tentamen opvallend veel gelijkenissen vertoonden.

Student A, de student van wie de telefoon was, schrijft zich uit bij de opleiding. De examencommissie ontvangt van haar een e-mail waarin ze beide andere studenten, student B en C, vrij pleit. De examencommissie vermoedt dat student A de schuld op haar neemt, omdat ze niets meer te verliezen heeft. Het lukt de examencommissie niet om met deze student in contact te komen.

De examencommissie besluit dat student B een jaar lang en student C een kwartiel (half semester) lang niet aan tentamens mag deelnemen.

Beroep bij de Cobex

Zowel student B als student C ontkent haar betrokkenheid bij de tentamenfraude en beide studenten gaan bij het College van beroep voor de examens (Cobex)¹ in beroep tegen de straf die de examencommissie hen oplegt. Student C stelt dat haar schuld onvoldoende bewezen is. De foto geeft alleen aan dat er iemand onder haar voornaam deelnam aan het iMessage-gesprek. Op de foto is geen telefoonnummer te zien en daardoor zou de naam niet aan haar te koppelen zijn, ook al betreft het een vrij unieke voor naam. Student C wordt vrijgesproken. Volgens het Cobex heeft de examencommissie in haar zaak onzorgvuldig gehandeld en moet de examencommissie haar beslissing terugdraaien.

Student B verklaart dat haar naam in het iMessage-gesprek actief was omdat een medestudent haar telefoon uit haar zak zou hebben gehaald. Daarna zou diezelfde medestudent de groepsapp op haar telefoon hebben verwijderd. Het Cobex gelooft deze verklaring niet en vindt dat er voldoende bewijs is om te concluderen dat student B gefraudeerd heeft tijdens de toets.

Het juridisch kader

Op grond van art. 7.12b lid 2 van het Wet op het Hoger Onderwijs en het Wetenschappelijke onderzoek (WHW) kan de examencom-

¹ Studenten of extranei kunnen tegen de besluiten van de examencommissie in administratief beroep bij het Cobex. Elke onderwijsinstelling heeft een eigen College van Beroep voor de Examens (Cobex). De voorzitter en de leden van het Cobex worden door het instellingsbestuur benoemd. Tegen een uitspraak van het Cobex kan de student beroep aantekenen bij het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs (CBHO), gevestigd in Den Haag.

Terecht of niet?

missie, indien een student (of extraneus) fraudeert, de betrokkene het recht ontnemen om gedurende een door de Examencommissie te bepalen termijn van ten hoogste een jaar één of meerdere door de Examencommissie aan te wijzen tentamens of examens af te leggen. De Examencommissie kan overigens bij ernstige fraude de student bij het bestuur voordragen voor uitschrijving, maar dat laatste blijft in deze bijdrage onbesproken.

De discretionaire 'rek' van deze strafbepaling is zeer ruim, namelijk tussen helemaal geen straf of een kleine straf zoals gedurende een komende tentamenperiode geen tentamen mogen afleggen in het vak waarbij gefraudeerd is tot gedurende twaalf maanden helemaal geen enkel tentamen meer mogen afleggen.

In deze zaak heeft de examencommissie dus gekozen voor de zwaarste straf bij niet-ernstige fraude, namelijk het uitsluiten van alle tentamens gedurende een heel jaar. Tegen dit besluit is de student in beroep gegaan bij het Cobex (art. 7.60 e.v. WHW).

Overwegingen

Laat er geen twijfel over bestaan, tentamenfraude is de bijl aan de wortel van de diplomawaarde en de door de student gepleegde fraude dient dan ook gevolgen te hebben. Alvorens tot gepaste strafoplegging over te kunnen gaan, dient er wel hard bewijs op tafel te liggen. Het wege van bewijs is, zoals ook in deze zaak blijkt soms een zaak van pure (on-) geloofwaardigheid. Het verhaal van student B dat haar telefoon door een ander zonder toestemming is gebruikt om tentamenfraude te plegen, is zeer ongeloofwaardig. De smartphone is niet zelden een vitale levensader van een student. Heel weinig studenten zullen hun smartphone onbeheerd in hun jaszak laten zitten; het risico op diefstal is dan te groot. Dat dan ook een andere student op het idee komt om de (per toeval?) gevonden telefoon te gebruiken om tentamenfraude te plegen, is een creatief maar te wild idee. Daarnaast is er een kans dat de telefoon beveiligd was. Hoe komt de vinder op zo'n korte termijn door de toegangsbeveiliging?

Dat dit zeer ongeloofwaardige verhaal irritatie opwekt bij zowel de Examencommissie als het Cobex is te begrijpen. Dit kan de oorzaak zijn dat de Examencommissie voor de in dit geval zwaarst mogelijk straf heeft gekozen.

Zware straf, terecht of onterecht?

Een student een jaar lang voor alle tentamens uitsluiten is een heel zware straf omdat de student studievertraging op zal lopen en dat zal de student veel geld gaan kosten. Daarbij is ten minste te denken aan een jaar extra collegegeld en een jaar extra geen inkomsten uit arbeid. Deze zware straf had de student mijns inziens kunnen voorkomen door schuld te bekennen en voor 'mea culpa' te gaan. Een ongeloofwaardig verhaal blijven volhouden, maakt het vergrijp erger want de student onderschat daarmee de examencommissie maar vooral de ernst van haar (in dit geval haar) eigen handelen. Een fout maken is menselijk, maar volharden in de fout zet kwaad bloed. Deze frauderende student heeft hierdoor mogelijk de zware straf over zichzelf afgeroepen.

mr. dr. A.H. Lamers is als voorzitter van de Centrale Examencommissie verbonden aan de ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten en als postdoc onderzoeker aan de faculteit Cultuur- en Rechtswetenschappen van de Open Universiteit. Email T.Lamers@artez.nl

